

Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště)

Masarykovo náměstí, parc. č. 120.

Vrcholný a pozdní středověk, raný novověk. Město, parcelní zástavba. Záchranný výzkum.

V listopadu 2018 a v zimních měsících následujícího roku byl proveden záchranný archeologický výzkum na parcele č. 120 na rohu Masarykova náměstí a Komenského ulice v Uherském Brodě. Na zkoumané ploše, která zabírala takřka celý prostor parcely, bylo postupně odkryto šest suterénů dřevohliněných domů z období od 2. poloviny 13. století do 1. poloviny 16. století. Během vrcholného středověku tak na parcele stálo postupně nejméně šest dřevozemních domů se zahloubenými suterény. K jednomu ze starších suterénů přiléhá propadlý loch. Na parcele bylo odkryto také několik topenišť blíže nespecifikované funkce, několik menších zahloubených objektů a dva novověké kamenné sklepy, související pravděpodobně se stavbou prvního zděného domu na parcele v průběhu 16. století.

Polovina doložených domů prokazatelně zanikla požárem, o čemž svědčí zásypy charakteru vypálené mazanice. V suterénu s. j. 528 zůstalo pod takovou destrukcí pohřbeno *in situ* množství keramického materiálu a lotové závaží z barevného kovu, jde tedy o vzácnou a významnou situaci z doby zániku stavby (obr. 86). Podobnou situaci odkryli v roce 2017 pracovníci Slovákého muzea v Uherském Hradišti na parcele v Hradištské ulici, která se nachází jen několik set metrů od parcely č. 120 (Bartík, Chrástek 2019). Bližší informace o konstrukci dřevohliněných domů poskytne komplexní analýza otisků z početného souboru mazaniceových bloků, která v tuto chvíli probíhá.

Jeden z kamenných sklepů (s. s. j. 005) stál v severovýchodním rohu parcely ještě těsně před začátkem stavebních prací (obr. 87). Po odkrytí klenby byl exteriér a interiér stavby zdokumentován fotograficky a pomocí 3D-scanningu. Následně byl sklep demolován, jeho pískovcový vstupní portál byl vyzvednut a je deponován v prostorách Galerie Slovákého muzea v Uherském Hradišti. Druhý sklep s. j. 910, který přiléhal k většímu sklepu na západní straně, vznikl nejspíše ve stejném období, svému účelu pravděpodobně sloužil velmi krátce.

Dvě odkrytá topeniště asi souvisejí s aktivitami mimo vlastní domy ve volné ploše parcely. Vytápění domů dokumentuje spíše početný soubor pozdně gotických kamnových kachlů ze zásypu patrně nejmladšího suterénu bez kamenné vyzdívkou s. j. 004, na nichž převažuje turnajový výjev s motivem rytíře a šaška.

Obr. 86. Uherský Brod, Masarykovo náměstí. Pohled na podlahu suterénu s. s. j. 528. Foto Archaia Brno z. ú.

Abb. 86. Uherský Brod, Platz Masarykovo náměstí. Blick auf den Boden des Erdkellers Nr. 528. Foto Archaia Brno z. ú.

Bohužel se ani jeden ze suterénů nepodařilo odkrýt v celém rozsahu, přesto však výzkum přinesl cenné informace o charakteru parcelní zástavby ve středověkém Uherském Brodě. Kromě dvou výjimek se suterény vážou na uliční čáru, a to nejen směrem do náměstí, ale i do Komenského ulice, pod jejíž dnešní povrch zasahují. Komplexní vyhodnocení nálezové situace by mělo přispět k poznání vývoje a charakteru městské zástavby středověkých měst na jihovýchodní Moravě.

Obr. 87. Uherský Brod, Masarykovo náměstí. Odkrytá klenba sklepa s. s. j. 005. Foto Archaia Brno z. ú.

Abb. 87. Uherský Brod, Platz Masarykovo náměstí. Freigelegtes Kellergewölbe Nr. 005. Foto Archaia Brno z. ú.

Literatura

Bartík, J., Chrástek, T. 2019: Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 60(2), 305–306.

Zusammenfassung

Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště), Platz Masarykovo náměstí, Parz. Nr. 120. Hoch- bis Spätmittelalter, Frühneuzeit. Stadt, Parzellenbebauung. Rettungsgrabung.

Im November 2018 und den folgenden Wintermonaten erfolgte eine archäologische Rettungsgrabung auf dem Eckgrundstück Masarykovo-Platz/Komenského-Straße. Freigelegt wurden sechs Keller von Holz-Lehm-Häusern aus der Zeit von der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts bis zur Mitte des 16. Jahrhunderts. Im Hoch- und Spätmittelalter standen somit auf der Parzelle mindestens sechs Häuser unterschiedlichen Alters. An einen relativ frühen Erdkeller schloss ein später eingestürzter Erdstall an. Neben einigen Gruben unbestimmbarer Funktion wurden auch zwei Heizungsanlagen unbekannter Zweckbestimmung untersucht. Sie beziehen sich eher auf Tätigkeiten im freien Bereich der Parzelle. Zwei neuzeitliche Steinkeller gehörten wohl zu dem ersten Steinhaus aus dem 16. Jahrhundert. Der eine Keller stand noch bis zum Beginn der Bauarbeiten in der nordöstlichen Ecke des Grundstücks und wurde nach der Freilegung des Gewölbes außen und innen fotografisch und mittels 3D-Scanning dokumentiert. Der Keller wurde danach abgebrochen und sein Eingangsportal aus Sandstein im Slovákém Museum in Uherské Hradiště deponiert. Der andere Keller, der an den ersten, größeren Keller an der Westseite anschloss, entstand wahrscheinlich im selben Zeitschnitt, wurde aber wohl nur eine sehr kurze Zeit benutzt. Die Heizung des Hauses mit dem wahrscheinlich jüngsten Keller Nr. 004 wird belegt durch eine große Anzahl spätmittelalterlicher Ofenkacheln. Zu den wichtigen Funden gehört auch ein Einsatzgewicht.

Jakub Šimík